MLADIKE

GLASILO DIJAKOV GIMNAZIJE

Kod si hodil? Kje je pot, ki so jo žarč
in koprnač gledale tvoje zlate oči?...

Ivan Cankar

MLADIKA

Posvečena 100-letnici Ivana Cankarja

043835
Gimnazija Ledina - knjižnica
Molj 2.0

Izdaja: Gimnazija pedagoške smeri v Ljubljani
Tiska: Partizanska knjiga, Ljubljana 1976

U R E D N I Š T V O M L A D I K E

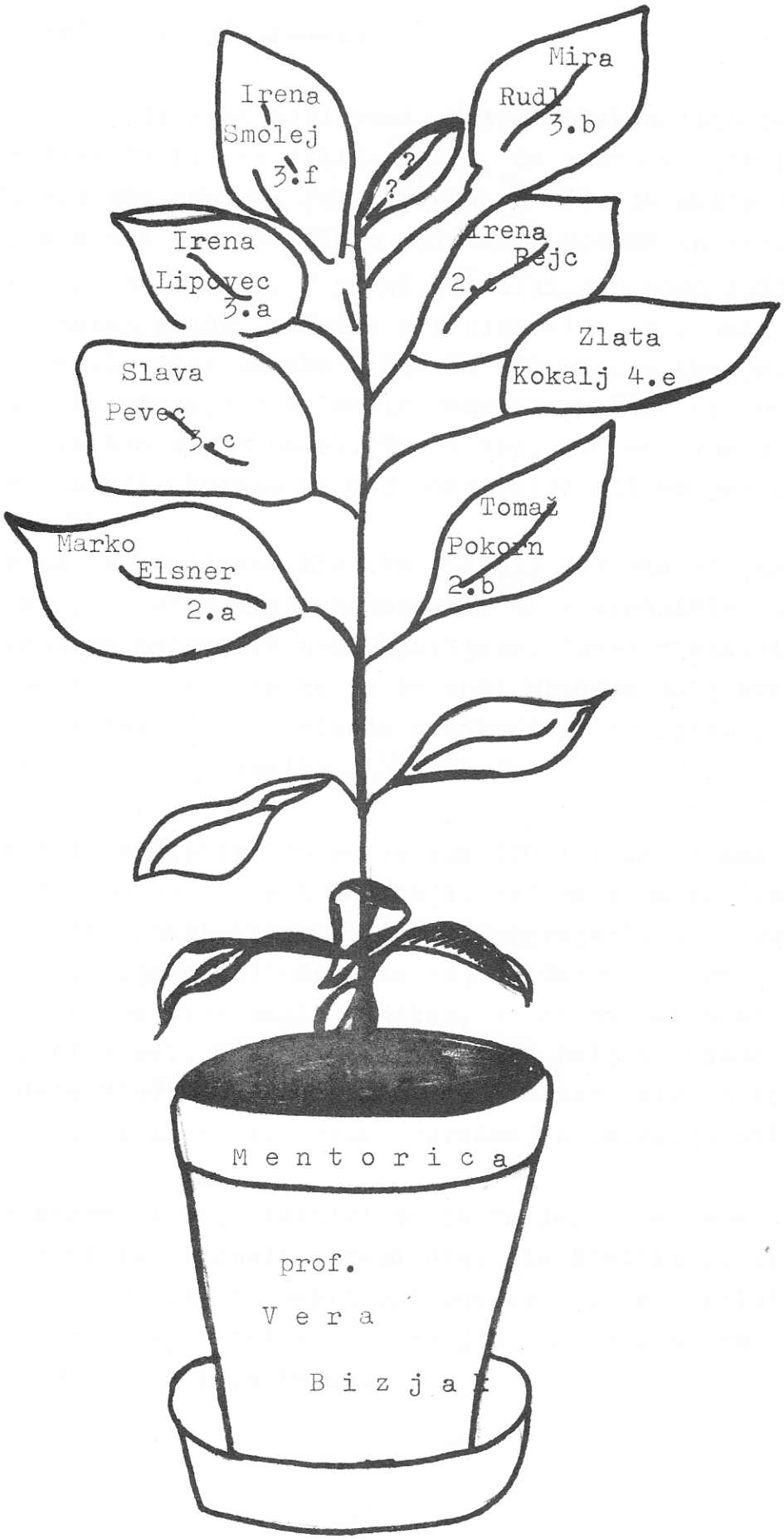

Drage bralke, dragi bralci!

Vaša Mladika je spet pred vami. V tem šolskem letu bomo poleg te številke izdali še štiri. Upamo, da boste v njih našli vsaj nekaj, kar vas zanima. Poleg proze in poezije naših dijakov bodo v Mladiki še poročila o delovanju OOZSMS in krožkov, ki delujejo na naši šoli. V vsaki številki vam bomo tudi predstavili nekaj knjig, pesnika ali pisatelja in dijake naše šole, ki so doegli večje uspehe v športu ali pa kje drugje. Zadnje strani bodo namenjene šalam in raznim ugankam, pa tudi kakšen test za zabavo se bo našel. To je vse, kar smo vam pripravljeni vnaprej izdati. Ostalo pa naj bodo večja ali manjša presenečenja.

Seveda pa je kvaliteta Mladike najbolj odvisna od vas. Kajti vi ste tisti, ki objavljate prispevke, mi v uredništvu pa jih samo pregledujemo in kvalitetne objavljamo. Torej - pošljite nam čim bolj kvalitetne prispevke pa bo tudi Mladika bolj kvalitetna. Če niste zadovoljni s sedanjo obliko, nam pošljite predloge, ki jih bomo radi upoštevali.

Prva številka Mladike je posvečena 100-letnici Ivana Cankarja. V prvem delu so objavljeni najboljši referati na to temo, ki so jih pisali naši dijaki in so bili tudi nagrajeni. V drugem delu pa vam predstavljamo petindvajseto knjigo Cankarjevega Zbranega dela in nekaj prispevkov naših dijakov, ki so se nam zdeli primerni za to priložnost. Niso najboljši, toda boljših nismo imeli. V prvem delu Mladike je tudi anketa, v kateri smo ob koncu lanskega šolskega leta zastavili nekaj vprašanj o Cankarju našim dijakom.

Vsi prispevki v tej številki so še iz lanskega leta, ker nam jih letos še niste prinesli. Druga številka Mladike bo izšla takrat, ko bomo dobili dovolj vaših prispevkov. Ob tej priložnosti vas prosimo še nekaj - oglasi naj se jih čim več, da se ne bodo vedno pojavljala ista imena.

Uredništvo

Ivan Cankar

"TI, KI SI DELAL, TVOJE JE DELO; TO JE POSTAVA!"

10. maja je minilo 100 let, odkar se je rodil Ivan Cankar, veliki mojster slovenske umetniške besede, čigar delo je postalo neločljivo povezano s slovenskim delavskim gibanjem. Bil je slovenski pisatelj in vseslovenski socialist. Njegove besede: "Jaz, ponižni slovenski pisatelj in vseslovenski socialist, sem si mislil, da sem povsod doma, kamor postavim svojo nogo v slovenski domovini," to najbolje izpričujejo.

Kapitalizem je vedno bolj preraščal v moderni imperializem izzivajoč in združujoč proti sebi vse večji in vse bolj organizirani odpor delavskega razreda in zatiranih narodov. Cankarjeva prva zavestna reakcija na družbeno-politični položaj v domovini je bila beg. Zbežati je hotel kamorkoli, v literaturo in celo v tujino. Kasneje je sam pripovedoval o tem razdobju. "Mladina je bila od politike in od vsega javnega življenja tako disgustirana, da se je nekako zabubila v čisto literaturo. Namesto, da bi ogledoval in raziskoval, sem se zatekal v poezijo, o kateri sem takrat mislil, da je izluščena iz grdega vsakdanjega življenja in da plava nad njim v meglenosončnih višavah. Življenje me je teplo do krvi, jaz pa sem pilil gladke rime."

Pozneje, ko je spoznal življenje dunajskih delavskih četrti, se je njegov odnos do družbe popolnoma spremenil. Ni več pripisoval slabih stvari vsemu ljudstvu, temveč le slovenskemu malomeščanstvu, njegovi omahljivosti in hlapčevski poslušnosti. Tudi v kmetu, ne samo v delavcu, je začel odkrivati politično pamet in lastno razsodnost. Ni bilo več samo golo odklanjanje slovenske družbe, temveč vedno večje poglabljanje v njeno bistvo, boj z ramo ob rami z delavskim gibanjem.

Proletariat je pri Cankarju vedno znanilec novih časov, nosilec družbenega napredka in simbol trdnosti in načelnosti. Postavlja ga nasproti tisti slovenski inteligenci, ki ostaja pasivna, pesimistična in se izživlja v golem sanjarjenju, ki se sicer noče združiti s samozadovoljnim malomeščanstvom, ostaja pa vendarle vklenjena v njegov svet.

V vrsti Cankarjevih del izstopa iz ozadja podoba delavca - puntarja, nasproti omahljivcem, ki klonijo in hočejo zapustiti bojišče že ob najmanjši oviri.

V Hlapcu Jerneju in njegovi pravici je postavil pravi spomenik smislu delavčevega boja proti odtujitvi njegovih pravic, da bi sam odločal o plodovih svojega dela, odločal kot ljudstvo, kot delovni kolektiv, kot delovni človek. Od vseh človeških pravic je Cankarju najpravičnejša tista, ki terja: "Ti, ki si delal, tvoje je delo; to je postava!" Tudi v drugih delih, kot so Martin Kačur, Hlapci, Za narodov blagor itd., so v ospredju politične razmere tustega časa in prebujanje politične zavesti proletariata.

11. decembra 1918 je umrl ta naš veliki mojster slovenske umetniške besede in vseslovenski socialist, a njegove ideje so še vedno žive.

Uredništvo

ANKETA

Ustavili smo nekaj dijakov naše šole in jim zastavili vprašanje: "Kaj ti pomeni Ivan Cankar?"

Strmole Vojko:
Ja, je največji slovenski pisec proze. Pravijo, da je dober, samo jaz nisem še nič prebral.

Meden Lilijana:
Meni je Cankar kot literat zelo všeč. Nihče od pisateljev zadnjega časa se ne more meriti z njim. Piše zelo prizadeto in na tak pretresljiv način opiše notranje občutke in krivice, ki se mu godijo.

Branka Begič:
Res je Cankar eden naših velikanov. Mislim pa, da potrebuje veliko časa, zelo zahteven je. Čeprav sem gledala že veliko njegovih stvaritev, se za branje nekaterih njegovih del še ne čutim dovolj zrelo.

Pajnič Mojca:
Njegova dela se mi zdijo tako težko razumljiva. Všeč mi je, ker obravnava probleme, ki jih vidi okrog sebe in da se v mnogih ozira na mater. Njegov jezik je živ in preprost, zna privlačiti.

Sonja Petrnel:
Meni osebno pomeni kot borec za pravice takratnih delavcev. Ob branju njegovih del se moram temeljito zbrati. V njem vidim predvsem politika in šele nato literata.

Zahvaljujemo se dijakom, ki se jim je zdelo vredno odgovoriti na naša vprašanja. Hkrati pa se tudi čudimo nekaterim dijakom, ki imajo Cankarja v učnem programu, pa so molčali ali pa smo dobili odgovore: "Ne dajem izjav za Mladiko." Pa saj ni Mladika glasilo nas peščice, ki delamo v njej, ampak glasilo vseh dijakov naše šole. Premislite o tem in bolj sodelujte z nami.

Uredništvo

PREDSTAVLJAMO VAM:

Ivan Cankar: Zbrano delo - 25. knjiga

V počastitev 100-letnice je pravzaprav zasnovano in izdano celotno Zbrano delo Ivana Cankarja v tridesetih knjigah:

načrt je Državna založba Slovenije začela sistematično uresničevati že pred leti in zdaj, v Cankarjevem jubilejnem letu, se zaključuje. Čeprav bi torej kazalo govoriti o celotni zbirki, se omejujemo na poročilo o petindvajseti knjigi Zbranega dela.

Petindvajseta knjiga je v tej seriji tista, ki nadaljuje in dopolnjuje gradivo štiriindvajsete, hkrati pa se od te tudi bistveno razlikuje. V širšem pomenu besede gre v obeh knjigah za tiste primere Cankarjevega pisanja, ki jih po navadi na kratko označujemo kot "publicistiko", vendar je ta knjiga veliko manj enotna kot prejšnja. Gradivo je kar se da pestro, bolj raznarodno kot v kateri koli drugi knjigi Cankarjevega Zbranega dela: v njej srečamo domala vse, od političnega članka in polemične glose, volilnega govora in kulturnoprosvetnega predavanja pa do satiričnih in že tudi čisto literarno zasnovanih črtic, od katerih bi nekatere (n.pr. "Kristusova procesija", ki je hkrati prva varianta poznejše uvodne črtice v zbirki "Za križem") bolj sodile v prejšnje kakor v pričujočo knjigo. Lahko bi celo zapisali, da sta sprejela urednika v petindvajseto knjigo nekaj spisov, pripravljenih resda v tednih predvolilne kampanje leta 1907 ali ob kaki podobni priložnosti, ki so se zdeli za prejšnje knjige manj primerni, pa so že na meji med satiro za vsakdanjo rabo in med umetniško prozo ali celo bliže slednji.

Knjiga je razdeljena na tri dele. Prva dva objavljata pisateljeve politične članke in satire (meja je leto 1907, ko je vstopil kot kandidat Jugoslovanske socialno demokratične stranke in je bila njegova publicistika najbolj živahna), v tretjem delu pa so zbrani govori in predavanja (vsa besedila v tem razdelku so nastala leta 1907 in pozneje).

Pričujočo knjigo sta pripravila dva urednika: Dušan Voglar (prvi in tretji) in Dušan Moravec (drugi razdelek), njune so tudi obširne (nad 160 strani) literarno-zgodovinske opombe, ki pojasnjujejo najprej nastanek in ozadje člankov, glos, govorov in predavanj ter satiričnih črtic, potem odmeve in polemike, če jih je Cankarjevo pisanje sprožilo in podobno.
Povzeto po reviji "Knjiga '76".

LIK MOJE MATERE

Rodila si se ubogi materi, ki je komaj preživljala sebe, skrbela za dom in družino. Zdaj si pa še ti prijokala na svet, spet ena usta več, ki bodo vsak dan prosila jesti. Tvoja mati je, čeprav v težkih trenutkih tvojega rojstva, vendarle cvetela od sreče. Saj je tu še en njen otrok, del nje same, del njene ljubezni, njene sreče in srca.

Odraščala si, kot vsi otroci tedaj, v pomanjkanju in revščini. Komaj dobro si se zavedala, že so te poslali od hiše k tujim ljudem. Toda svet ti je bil usmiljen in dobri ljudje so ti dali prostor pod svojo streho. Tvoja leta šolanja so hitro minila in že si bila odraslo dekle. Kdaj pa kdaj si se vrnila domov. Domači so ti zavidali prostost, saj je oni niso imeli, ker jih je delo venomer priganjalo. Kljub vsemu pa si bila osamljena in žalostna. Potrebovala si materinske ljubezni in varno zatočišče doma, česar pa ti tuji ljudje niso mogli dati.

Mati in oče bi ti rada pomagala, pa ti žal nista mogla. Živela si v težkih okoliščinah, kljub temu, da je bil svet velik. Kmalu po tvojem zadnjem odhodu z doma si dobila sporočilo, da ti je umrla mati, pozneje še oče. Tako, zdaj si izgubila še edino vez z domom. Ostala si sama v morju ljudi. Bila si kakor majhen potoček, ki se izliva v veliko reko.

Seveda je bila tudi tebi sreča naklonjena. Spoznala si svojega življenskega tovariša in z njim sklenila ostati vse do svoje smrti. Po dobrem letu zakona sem se rodila jaz. Bila si srečna, ko si me videla, kako sem prijokala na svet. Tudi jaz sem odraščala ob tvoji ljubezni. Kmalu po rojstvu si nesrečno zbolela. Bolezni pa v delu, ki si ga imela z menoj, nisi jemala resno. Tvoje zdravje je bilo vedno šibkejše, dokler te neusmiljena roka ni pahnila v posteljo. Od tod si vsa srečna gledala svojo oziroma vajino doraščajočo hčer, ki se ti je smehljala in ti

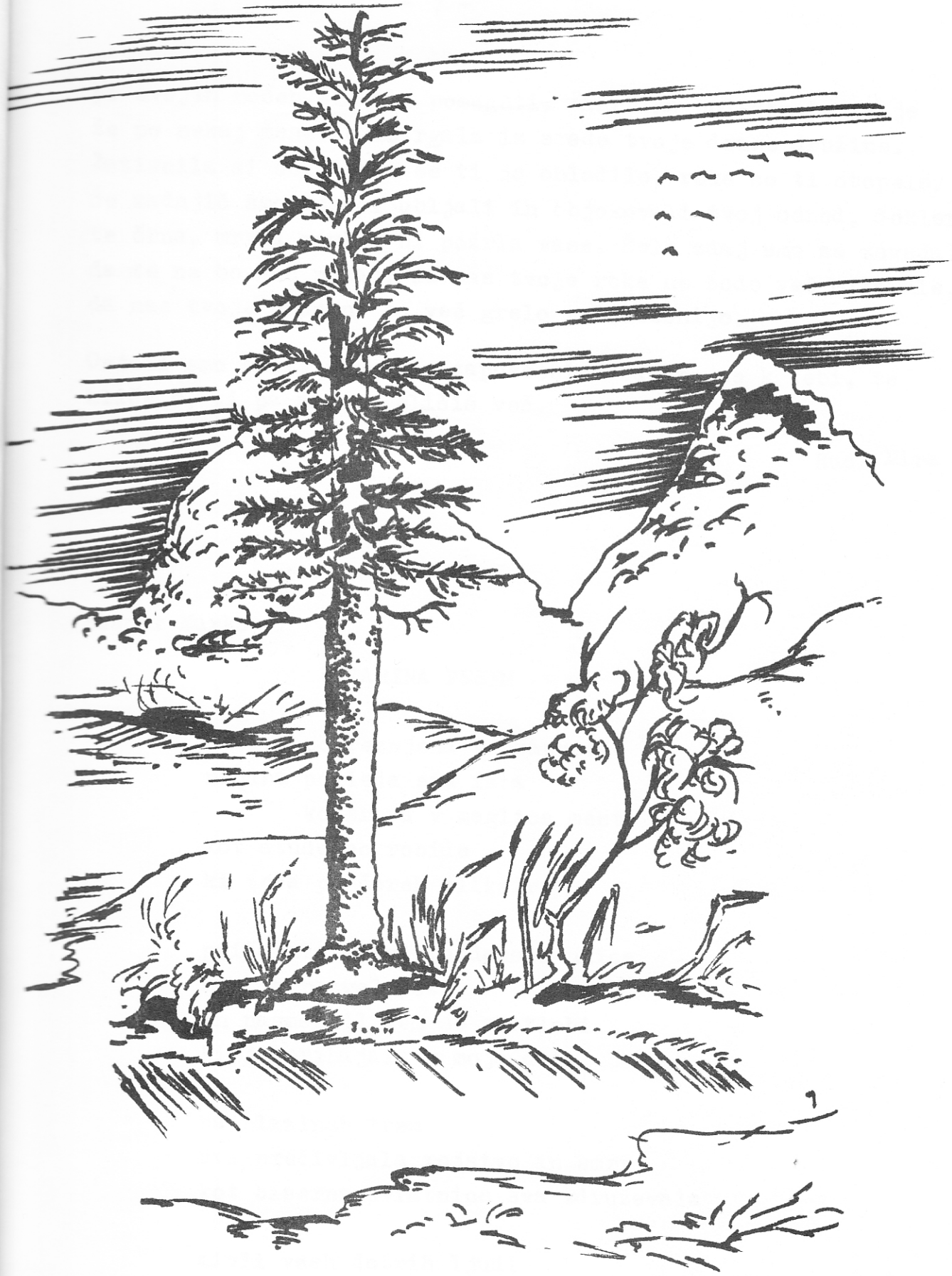

Kaisa Kilema, 3F

po svojih močeh skušala pomagati. Zahrbtna bolezen pa te je že po nekaj mesecih iztrgala iz srede tvoje drage družine. Zatisnila si oči, srce se ti je ohladilo, roke so ti otopele. Še zadnjič smo te poljubljali in objokovali tvoj odhod, dokler te črna, mrzla zemlja ni požrla vase. Šele zdaj smo se zavedali, da te ne bo več nazaj, da nas tvoje roke ne bodo več milovale, da nas tvoje srce ne bo več grelo z ljubeznijo.

Ostali smo sami, ubogi in zapuščeni. Vračamo se k tebi, te kličemo, ti pa nas ne slišiš več.

Rudl Mira

Elsner Marko

KITARINA PESEM

sediva pogreznjena v praprot
najina pogleda sta ista
ko zreva v meglice mesta
kot studenec robide
ki teče po čereh eliksira

pričarala si mi londonske ulice
mir je razvel poti
in nasmehnil sem se svetlobi
ki je prihajala v mojo dušo

na blazinah trsa
sva preživljala rojstvo in smrt
kot biserna ovratnica sva združevala

misli vseh dobrih ljudi
pričarala si mi londonske ulice
mir je razvel poti ...

R A Z M I Š L J A N J A

ob stopnišču trga počiva
stopljeno meso
skriva šepet šakalov za priprtimi
okni polivk
posluša melodijo vijoličastih barv

zorijo cvetovi
na zahodu zahaja obris ognja
in z njim njegova trpka jasnost

ustavil se je tik pajka

ni videl njenega plesa
na zelenem pogorišču

grgrajoč je njen glas
v pajkovi mreži
dišeča polt se zlije
v penaste srage

vgnezdi svojo družino

Контак, 3F

ob sveči pozablja
na sence
ki so zažrte vanj

pogrnil je belo mizo
z belim prtom
vrtnico je zabodel v prsi
tiho je rekel
ne dotikaj se prašne vneme

TAKO RADA STA SE IMELA

Njej je bilo ime Alica. Morda tudi kako drugače, saj to ni pomembno. Zdaj ne več ...
Julijsko sonce je vroče poljubljalo svet. Ona pa je sedela z Dejanom v kupeju drvečega vlaka. Njemu je bilo šest mesecev več kot sedemnajst, ona pa bi prav jutri izpolnila petnajsto leto. Se pravi: bi ...

Kajti tu se začenja neizrekljivo trpljenje teh dveh mladih ljudi, zgodba o ljubezni, tisti najlepši, pretresljivi ljubezni, ki se rodi le enkrat v življenju, a je bila že komaj spočeta zapisana neogibni smrti.
Sedela sta tesno drug ob drugem, kot bi si hotela vlivati poguma za pot, ki ju je čakala, strašna in moreča v svoji neizprosnosti.

Alica je z vročičnimi očmi zrla skozi okno na bežeča žitna polja, na zelene trate posute z nasmejanimi marjeticami. Mar bi ne bilo bolje, da se vrneta in vse vzameta na svoje rame? Čez leto dni, najmanj po petih, bo vse pozabljeno. Toda ... Zdrznila se je. Tedaj je zagledala pred seboj

stroge, vprašujoče oči svojega očeta: "Kaj je s teboj? Kakšna pa si?!" "Jaz..." je slišala samo sebe, "nič, prav nič." In nato jo je zadel tih materin pogled: "Alica, lepo te prosim, nikar ne hodi vedno okoli s tem Dejanom!"
"Ampak, mama, midva se imava rada! Je v tem kaj slabega? Vidva imata vedno črnoglede misli!"

Takrat ji je bilo lepo, bila je srečna kot še nikoli v svojem življenju.

A štiri, pet mesecev kasneje ...
"Dejan, Dejan, ljubljeni ... čuješ, otroka bova dobila, noseča sem", je šepetala nemočna, preplašena.
Molk, strah in spet molk. Noči brez sna, dnevi polni skrbi in strahu. Zaprla je oči in še tesneje stisnila njegovo roko. Pogledala sta drug drugega v oči in se nasmehnila. A še ta smehljaj je bil trpek, poln strahu in bridkosti. Iz oči jima je sevala vročična groza, ker nista videla izhoda. Samo ena rešitev je še, najtemnejša, najgrozlivejša. Tudi to pot bosta prehodila tesno skupaj, z roko v roki. Zelo hitro bo to za njima. In potem ne bo več strahu, ne skrbi, ne bolečin ...

Vlak je zmanjšal hitrost. Končno! Mesto! Z roko v roki sta odtavala po ulicah in se ustavila pred drogerijo. Dejan je izginil za velikimi rjavo prepleskanimi vrati in se vrnil z majhno, temnorjavo stekleničko. Kako hitro lahko danes kupiš smrt! Da pozabiš, pozabiš na vse ...
Sedla sta v park med košate bukve. "Alica, te je strah?"
"Ne, Dejan, saj sva skupaj."
Podal ji je stekleničko. Z drhtečimi potnimi prsti je odvila pokrovček in izpila pol vsebine. Sedla sta in čakala. In zdaj je prišlo tisto hudo: začelo se ji je vrteti, strašni krči so ji lomili drobno telo, pred očmi so ji plesali ognjeni zublji, zenice so se skalile, nevidni kremplji so jo grabili z vročimi pohotnimi rokami.

"Dejan!" Veke so se ji sunkoma tresle, ustnice drhtele. Čutila je, kako se drobno bitje v njej onemoglo premika, zdelo se ji je, da mala usteca nemočno krišijo: "Mama, mamica, zakaj si to storila?"
Zrušila se mu je v naročje. Dejan se ni obotavljal. Izpil je preostali strup in čvrsto stisnil Alici roko ...

Kasneje so ju našli z obrazoma, spačenima od bolečine. Pred njima je ležala tista mala steklenička, ki jima je prinesla odrešenje ...
Odrešenje?? Konec, strašen konec najlepše ljubezni dveh ubogih človeških otrok, ki sta se komaj začela razcvetati, pa sta se prezgodaj izgubila v blodnjaku ljubezni.

Slava

Iz ust je prihajal ropot,
iz rok je frčalo v škatle ...
Kar sem hotela, nisem mogla dojeti.
Po radioaktivnih valovih
so prihajali Masaji in odhajali
v moje blodeče misli.
Mine minuta, zbežim skozi vrata
in že uničujem kroge v lužah.
Žvečeni obup v ustih brez besede
in hodim, da bi slučajno našla
to, česar ni, prijatelja.
Z vrečko razpočim upanje
in odidem naprej skozi žaromete
tujih luči v zlagani dan.

Nike

DEŽ

Pada, pada, pada.
Luže po cestah, ljudje z dežniki
mrkih obrazov hitijo naprej v meglo.
Pada še in še.
Vse je tiho, le trkanje kapelj
in pesem, neskončna pesem samote.
Pada. Pada dež,
umiva ceste, liste dreves ...
Izmil je ves prah,
prepojil vso zemljo,
a pada še vedno ta
tihi jesenski dež.

Nike

ČLOVEK - ROBOT

Neznanec, kdo si?
Človek?
Ne prepoznam te ...
Včasih bil je človek
ljubeče bitje
s srcem v prsih,
z nasmehom na licih,
z nado v očeh.

Jaz pa vidim
podobo živega robota
s steklenim pogledom
brez sreče in topline -
podobo živega robota
v tekmi s časom,
v pohlepu za bogastvom ...

Ne iščem več nasmeha,
ljubečega srca
in želja v očeh -
ker spoznam,
da ta robot si, človek, ti.

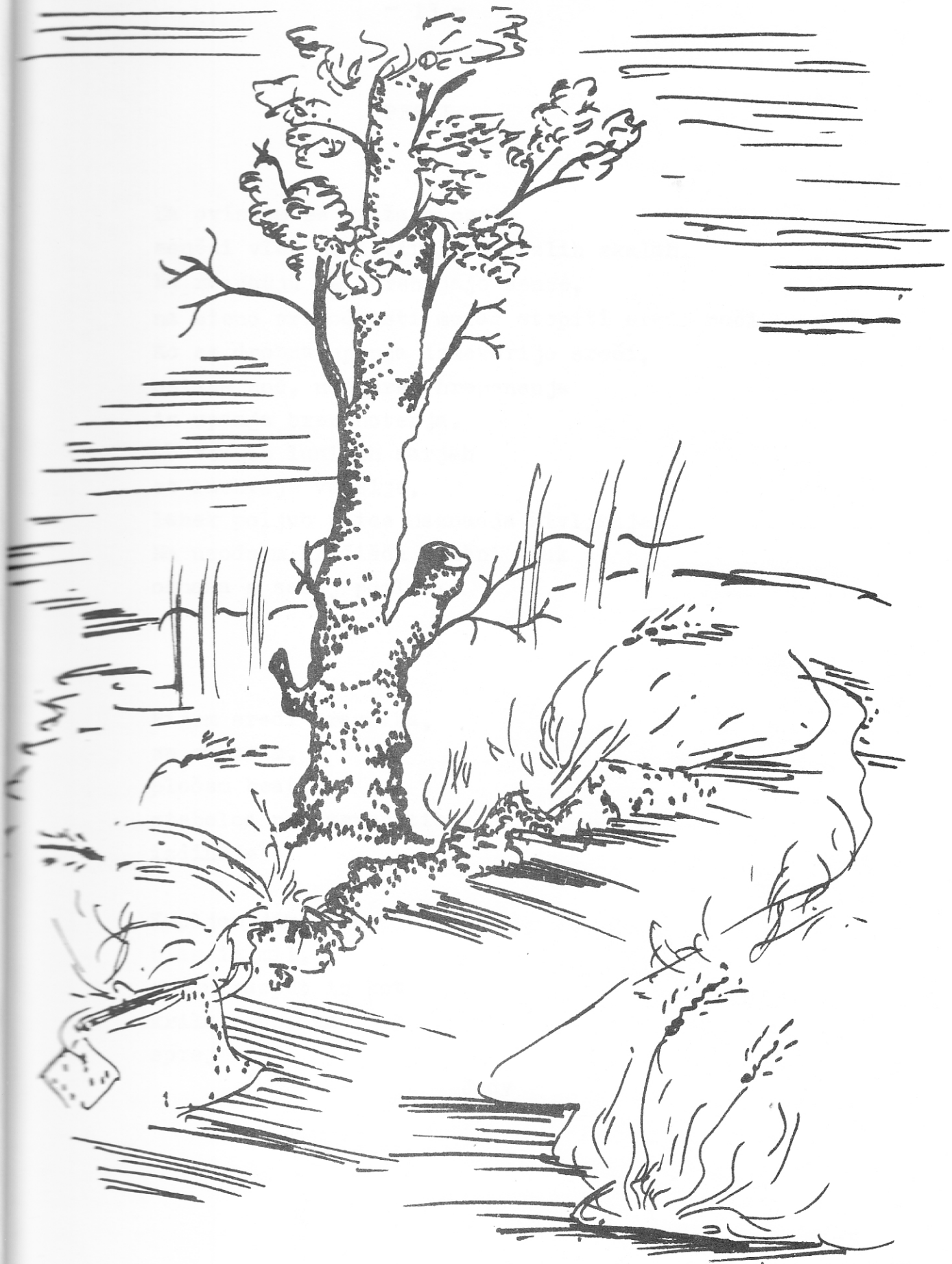

Zoltán Hikua, 3F

PESMI

Za ovinkom se križajo ceste
sončni vlak je iztiril na mrzlih skalah.
Na razpotju se sprehajajo sence,
na steno prihodnosti moraš stopiti sredi noči.
Ko se drobna upanja izneverijo sreči,
ostane noč, noč brez hrepenenja
in upanja brez hotenja.
Ob tenkih luninih zarjah
se razkrije veselje,
lahek poljub ptice naznanja življenje.
Na usodnem križišču sončni vlak
odnaša s seboj pomlad.

Pijem sredi travnika,
se zabavam,
plešem beat,
stebelca pod menoj tiho
izdihujejo.

Kopljem jim grob
blag in mil,
soncu razpet in kot
krila v pozdrav
sprejet.

Judy

ZMAGE IN PORAZI

Gledam skozi okno vagona, po katerem drsijo dežne kapljice in padajo na blatna tla. Po glavi mi rojijo čudne, zbegane misli, ki se mešajo s hrupnimi glasovi v vagonu. Tako grd, temačen in pust je današnji dan, a zame je poln pričakovanja, razburjenja in veselja, ki se poigrava v mojem mladem srcu. Vasi in mesta drvijo mimo okna, da skoraj ne opazim, kdaj se vlak ustavi na glavnem peronu v Zagrebu. Srce mi začne hitreje biti, v njem se borijo zmage in porazi, ki so bili doseženi.

Z naglimi koraki odhitim po glavni zagrebški ulici. Kmalu prihitim vsa zasopla do sive, že zelo stare zgradbe. Plašno vstopim in se oziram okoli, ali je kak znan obraz. Hitro se napravim v kimono, ki mi je skoraj malo prevelika ter odhitim v telovadnico.

Srečna sem, saj je to moje prvo tekmovanje. Vendar, kaj bo sledilo? Poraz ali zmaga? Tega ne vem. Opazim, da malo drhtim. Ko stopim na sredo telovadnice, trema na mah izgine. Trudim se, da bi bilo najbolje, vendar je vsega tako hitro konec. Stisnem se v kot telovadnice in čakam na ocene. Minute se mi zdijo kot ure. Nenadoma zaslišim sedem celih pet. Še kar dobro, si mislim, vendar ena je boljša od mene. Tako se začne boj med zmago in porazom. Boriva se kot divji živali sredi džungle, kot bi nama šlo za življenje. Ta boj se vleče v neskončnost. Iz minute v minuto postaja vedno bolj zagrizen. Navsezadnje je le vsega konec. Sedaj je na vrsti odločitev sodnikov. Nenadoma zaslišim. Prva. Mravljinci mi zagomaze po hrbtu, strese me, v srcu pa mi je nekako toplo. Srečna sem, ker sem prva. Srečna, ker sem zmagala. A vseeno se počutim poraženo, ker sem se tako srdito, kot razdražena žival, bojevala za zmago. Poražena sem, ko vidim njen otožen obraz, ki zre nekam v tla in se ne upa dvigniti. Nenadoma si zaželim, da bi bila to jaz, da bi bil ta poraz moj, da bi ga morala tudi jaz nekoč prenašati. Kako bi ga prenesla? Tega ne vem. Zavedam se le, da vsaki zmagi sledi poraz. Pridejo nove, mlajše tekmovalke, ki so bolj izurjene, polne sreče in želje po zmagi.

Zaslišim svoje ime. Stopim bliže in sprejmem diplomo od nasmejanih sodnikov, ki mi drug za drugim čestitajo. V njihovih očeh se sveti samo sreča. V njih ni opaziti porazov. Obrnem se in svoji tekmici ponudim roko. Kljub porazu ji oči zažarijo. Prej sovražnici, postaneva dobri kolegici. Saj to naju združuje. Stalen boj za zmago in poraz ne samo v športu, temveč tudi v vsakdanjem življenju.

Lidija Kokot

BEŽANJE

Preteklost ...
Nek nori dan se zrcali
v mojem svetu.
Neko trepetanje v meni.
Solza ...
Moja nemoč se kaže
v zlaganem smehljanju.
Rada bi jokala!
Zakaj bi pravzaprav jokala?
Noro vprašanje.
Zato pač,
ker nimam tega, kar bi hotela imeti.
Solze se lesketajo v očeh.
Ne znam več jokati.
Otopelost,
neka nemoč v meni.
Bežim, bežim
pred preteklostjo.

SLOVO

Šepetaje sem rejla besede
in odšla.
Tiho sem zajokala
nad razvalino sreče,
iskala sem spomine.
Prišli so in mi
prizadejali bolečino.
Jokala sem in se
skrivala pod napuščem
svojih iskanih iluzij.

Cvetka

BILA JE LE PREPROSTO DEKLE

Razmere v njeni družini so bile neznosne. Oče - pijanec je vsak dan pretepal mater, ki je kot perica delala pri premožnih družinah v mestu. Mati, izpita od neprestanega dela, je poleg nje vsak dan nahranila še pet vedno lačnih otrok, ki so hodili še v osnovno šolo. Z jutrom se je začel prepir, ki je trajal toliko časa, dokler ni zarobantil oče, ki je želel zjutraj po popivanju dolgo spati. Ona, svetlolasa šestnajstletnica, je hodila na delo v najbližjo tovarno. Vsak dan je od jutra do večera stala pri stroju, prejemala borno plačilo, ki ga je vsakega prvega v mesecu izročila materi, njej pa ga je več kot pol porabil oče za pijačo, brez katere ni mogel živeti. Ko je prosil, je bil ve sladak, obljubljal je, da je to zadnjikrat, da se bo šel potem zdravit, da ...
Njegovih obljub ni bilo mogoče zaustaviti. Toda, ko je pijan prišel domov, je pretepel vse in jih prisilil, da so spali v drvarnici, sam pa je zahteval lonec črne, močne kave. Vsi so trpeli zaradi njega, najbolj pa ona. Dekleta njenih let so se sprehajala naokrog s fanti, pomenkovale so se o modi, o glasbi, vedno so bile v družbi. Ona pa je bila tako sama; na lepe obleke

Komárek Milena, 3F.

in na glasbo še pomisliti ni smela. Mama ji je vedno govorila: "Kaj ti bodo lepe obleke - mene poglej. Vedno sem živela v bedi in pomanjkanju, pa sem ravno tako zrasla."

Bilo je brez pomena, da bi mamo prepričevala, da je zdaj drugačen čas, da mladina hrepeni po zabavi in plesu. Saj tega ne bi razumela. Zato je ostala sama s svojo bolečino, ki je trajala toliko časa, dokler se vanjo ni zaljubil direktorjev sin. Bila je naivna in ni vedela, da se hoče z njo samo poigrati, ji vzeti mladost in zaupanje v ljudi. Sprva je bil njegov namen res takšen. Toda, ko je spoznal, kako preprosta in nepokvarjena je, se je zaljubil vanjo. Oče mu je ponujal jadrnico, nov avto, vse, kar bi hotel, toda on je hotel samo to, da bi se poročil z njo. Ni pomagalo niti materino prigovarjanje, niti zapeljevanje sosedove hčerke, on je dobro vedel, kaj hoče. Po nekaj mesecih sta ga mati in oče poslala v tujino, misleč da bo pozabil na "delavko", kakor sta jo zaničljivo imenovala.

Ob slovesu ji je podaril zlato verižico. Zopet je hodila sama po samotnih poteh, po poteh, kjer sta se prej vozila z avtomobilom, sprehajala se je pod debelo bukvijo, v katero je bilo vrezano srce z njunima začetnicama.

Doma je mati takoj opazila verižico in ji jo hotela vzeti, da bi jo prodala. Ko pa je videla solze v očeh in se spomnila na svojo izgubljeno mladost, se je je usmilila. Ni pa se je usmilil oče, ki ji je med spanjem odpel verižico z vratu, jo prodal in zapil. S tem ji je vzel vse, kar jo je še vezalo nanj, zakaj on se ni nikoli več vrnil iz tujine, da bi jo popeljal v lepše, boljše življenje.

Majda R.

ZADNJI

SEDIM NA SKALI
NEMO OPAZUJEM OKOLICO
SAM SEM
SAM NA CELEM SVETU
POGLEDAM NA SEVER
VIDIM RUŠEVINE
SAMO DIMNIKI ZREJO V NEBO
CELO MESTO JE ZRAVNANO Z ZEMLJO
NIKJER NOBENEGA ČLOVEKA
SAMO SKRIVLJENO ŽELEZO
POGLEDAM NA SEVEROZAHOD
VIDIM OŽGANA DREVESA
SAMO OŽGANA DREVESA
NIKJER ŽIVALI
SAMO GNIJOČA TRUPLA LE-TEH
SAMO ENO MRAVLJO BI RAD VIDEL
POGLEDAM NA ZAHOD
VIDIM KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE
LJUDJE LEŽIJO NA KUPIH
NJIHOVE OBRITE GLAVE SE SVETIJO
ODPRTE OČI ZREJO V NEZNANO
OSTALA JE SAMO ŽICA
POGLEDAM NA JUGOZAHOD
VIDIM TRUPLO
NAPET TREBUH
NJEGOVA ČREVA RAZTRESENA PO TLEH
SMRDIJO
ROKA SKRČENA V PEST GOVORI
SVOBODEN BOM UMRL
POGLEDAM NA JUG
VIDIM PUŠČAVO
KJE SO ROŽICE
KJE METULJI
SAMO PESEK
OSTAL JE SAMO ČRN PESEK

POGLEDAM NA JUGOVZHOD
VIDIM UMAZAN ZRAK
SAMO SMOG
SAJE DEŽUJEJO NA TLA
NIKJER DEŽJA
SAMO UMAZANI OBLAKI POTUJEJO PO NEBU
POGLEDAM NA VZHOD
VIDIM UMAZANO VODO
SMETI SO METALI V REKE
REKE SO TEKLE V MORJE
KAM NAJ ODTEČE MORJE
MORJE JE ENO SAMO SMETIŠČE
POGLEDAM NA JUGOVZHOD
VIDIM RUŠEVINE
ŠE TE NE BODO DOLGO OSTALE
OSTANE PRAH
BOMBE SO PADALE
BOMBE NE IZBIRAJO
SEVER
ZAPREM OČI
ZAKAJ VSE TO
NE VEM ODGOVORA
VEM PA VZROK
NEKI BEDAK SE JE SPOMNIL VOJNA
BREZ VOJNE NI MIRU
NI SE VPRAŠAL
KAJ BO
MORAM STRELJATI
UBIJATI
SLA PO KRVI
JIM JE PREŽELA VSAKO VLAKNO
VSA VLAKNA V TELESU
MORAM UBIJATI
KO MINE JE PREPOZNO
OSTAL SEM SAM
V ROKI DRŽIM NOŽ
POD NOGAMI MI LEŽI TRUPLO

ON JE BIL PREDZADNJI
JAZ SEM SAM
ZADNJI
VSI SO MRTVI
ODVIJEM BOMBO
POLOŽIM JO V NAROČJE
ŠTEJEM SEKUNDE
PETINŠTIRIDESET
VSI MI OPROSTITE KAR SEM STORIL
ŠTIRIDESET
MORAL SEM
PETINTRIDESET
TAKO SO VSI
TRIDESET
UBIJAL SEM
PETINDVAJSET
MORAL SEM UBIJATI
DVAJSET
ČE GA NE BI
PETNAJST
NOČEM ŽIVETI
DESET
BOG ČE SI TAM GORI
PET
OPROSTI MI
ŠTIRI
KJE SI MOJA ŽENA
TRI
HČERKA
DVA
ZADNJI SEM
ENA
ČISTO ZADNJI
BUM

Tomcar Hilena 3F

ZAPORNIK

OPAZUJEM PRIČA NA VEJI
GLEDAM NJEGOVO SVOBODO
SKAKLJA OD VEJE NA VEJO
POJE
SE GUGA Z VETROM
OPAZUJE DRUGE
LOVI MUŠICE
NAZAJ V KLETKO
REČE NEKI GLAS
UBOGAM

CULLE

ZDAJ IN NEKOČ

Vsako noč jadrajo oblaki,
nebo se je skrilo nekam daleč,
ozračje je polno besed,
ki živijo,
polno trpljenja in hrepenenja.
Prisluhni temni grapi.
Slišiš, kako reka poje
o davnih časih.
Stoletna bukev joče,
ker ni več nikogar,
da bi zapel pesem o jeseni.
Zamirajoči kriki,
bolest srca,
ki se poslavlja.
Žalostni zidovi
skrivaje veselje,
so postali razvaline.

Mohorič Rozalka

VRTINEC BARV

Brez misli strmim.
Jesenske barve
se prelivajo
v vrtincih.
Veter nosi liste
in šepeta.
Med valovi resničnosti
se iskrijo solze.
Modro nebo je ostalo
nedosegljivo.
Onkraj naših oči
se skriva črna senca.
Iščem cilje,
zgubljam se v vrtinsih
nemogočih sanj.

Mohorič Rozalka

RUŠENJE

Gnusni valovi
sesirjene reke.
Glej, kako butajo
ob gnijoče stebre
poslednjega prehoda.

Tam čez ni več
nobenih poti,
tam ni železnih,
sovražnih pregrad
in ne spolzkih
ledenih dlani.

Mirna polja so tam
tople trave spete z modrimi žarki
beli studenci želja,
ki so jih stkale tvoje oči.
Izviri razkuštranih mavric
in poletnega dežja.
Tam je dežela rjavih sonc
in zelenih juter,
tu se je spočel
najlepši smeh,
ker v tej deželi
zorijo veje
poslednjih hrepenenj.

Med ta polja bova šla,
pokleknila tja med
modre žarke,
se umila v čudovitem dežju,
poljubila zemljo,
ki je rodila ljubezen.
Ob belih skalah
bova razbila vrč
grenkih spoznanj,
ki naju je spremljal,
mrzel in tih
čez poslednje pečine.

Sesula se bo takrat
lepa dežela,
zapekla bodo rjava sonca.
Crni trakovi poroga
bodo razparali
svetlobo najinih oči.
V novi bolečini
bodo zagorele zadnje,
zadnje, razpaljene
solze.

Slava Pevec

OTROK

Majhna, drobna punčka
spi.
Rjave kodre ji kuštrajo
sanje.
Med debelušnimi prstki
je svet ves majhen,
ves dober in lep.
Tople otroške ročice
učijo upati, verovati,
učijo živeti ...

Jaz pa stojim tu
in plaho ljubkujem
speči obrazek.
Spi ta mala deklica
in se smehlja
kakor majhen,
zlati angel.
Smehlja se ...

In mi pomaga
ljubiti ta svet.

Slava Pevec

BOLEČINE

Kamen namesto srca
sem imela,
en sam kamen,
bila sem žalostna
in bolelo me je,
ko so mi pravili:
"Brez srca si!"

Romeai 3F

Pa so udrihali po meni,
udarjali so vsak dan -
vsepovsod
in kamen se je razletel.
Sedaj imam tisoč kamenčkov v sebi
tisoč ostrih bolečih kamenčkov.

TUDI TO JE DEL NAS - MLADIH!

"Zdravo! Kaj pa delaš?"
"Pišem. Saj vendar vidiš!"
"Oho! Kaj pa? Spet nekaj lepega? Morda kakšno romantično zgodbico iz taborjenja na morju?"
"Oh ne, nič takega. Veš, danes so na vrsti bolj resne stvari."
"Res? Kaj pa? Veš, da postajam že radoveden?"
"Samo nekaj o kajenju, alkoholu in podobno."
"O-pa! Kaj pa je tebe zaneslo na tako temo?"
"Veš, pred slabo uro sem vrnila z obiska pri Valeriji. Saj se je spominjaš? Včasih si pisal prave romane o njej, pa te še pogledati ni hotela."
"O, la la! Od kdaj se pa vedve poznata? A, se že spominjam. Tudi to je iz tistih norih časov. Kje pa je sedaj?"
"V zdravstvenem domu dela. Sestra je pri našem splošnem zdravniku. Preganjala sem dolgčas pri njej in zvedela marsikaj, kar me je spet pripravilo k pisanju. Sedeli sva pri mizi in se pogovarjali. Ne vem več, o čem sva govorili, ko je brez pojasnila vdrla v sobo mlada mati z jokajočo hčerko v naročju. Šla je mimo naju, kot da naju ni v bližini in začela vpiti na zdavnika: -"Poglejte, kaj ste naredili z mojo hčerko. Tako ste obljubljali, da bo zdrava. Zdaj pa jo poglejte! Kako naj pridem pred znance s tem pohabljencem ..."
Takrat so se vrata zaprla, tako da nisva ničesar več slišali.
Valerija mi je potem pripovedovala o njej:
"Ko je začela hoditi v srednjo šolo, se je hotela uveljaviti s kajenjem, ker se drugače ni znala. Kmalu ni več zdržala niti ure

brez cigarete. Pred slabim letom je zanosila. Skozi vso nosečnost sva jo z zdravnikom opozarjala, naj neha kaditi, ker bo to škodovalo otroku. Pa se nama je samo smejala. Ko so jo pripreljali v porodnišnico, je kadila cigareto za cigareto. Prve še ni dodobra pokadila, ko je že prižgala novo. Rodila je brez težav, toda pohabljeno hčerko. Ostalo si pa videla sama."
Čez kakšne pol ure je zdravnik pripeljal k nama mojo šestnajstletno sosedo - strto in objokano. Povedal nama je, da je noseča in me prosil, naj jo odpeljem domov. Ostala sem nekaj časa pri njej in kmalu mi je začela pripovedovati:
"Lani sem začela hoditi v srednjo šolo. V razredu sem imela dve, tri sošolke, ki so se vedno hvalile, kako jim je bilo lepo, ko so se zabavale s fanti. Hotela sem biti takšna kot one. Vse bolj pogosto sem zahajala v njihovo družbo. Bile so mi vzor in v vseh stvareh sem jih posnemala. Takoj sem sprejela predlog znanca, naj grem z njim, saj so tudi one tako delale. Prvič mi ni bilo všeč - a vztrajala sem. Počasi sem se navadila. Prijela sem ga pod roko in šla z njim že, če mi je samo namignil. Pa ne samo z enim. Bilo mi je že vseeno, s kom grem. Ni bilo važno, ali se poznava ali ne. Saj so tudi one tako delale. In sedaj, saj sama vidiš, sem noseča. Toda najhuje je to, ker niti ne vem, s kom. Kaj mi sedaj preostane drugega, kot da naredim splav. Rešila se bom otroka, sramote in vprašanja, kdo je sploh njegov oče."
Ob tem sem se spomnila podobnega primera. Bila je le leto starejša od nje. Vračali so se z izleta. K njej je prišel fant, ki ga je cenila in dobro poznala - vsaj mislila je tako. Rekel ji je, naj gre z njim, da mu bo pomagala nekaj pretipkati. Šla je, pa čeprav ni znala tipkati. Tudi tega ni opazila, da je precej pod vplivom alkohola. Samo šla je z njim. Ni se zavedala niti kam gresta niti zakaj. Zaupala mu je! Šele pozneje, ko je bilo že prepozno, se je začela zavedati, kaj on pravzaprav hoče. Prosila ga je, naj odneha, a prošnje so bile zaman. Začela se je braniti in zmagala je tisti večer. Ko je zbežala od njega, jo je šele začelo postajati strah. Prej je iskala samo način, kako bi mu ušla. Spoznala je, da jo je dobro odnesla in hotela je pozabiti na ta dogodek. Pa ji ni uspelo.

Hodila je okoli še vedno na zunaj vesela, toda notranje razkrojena. Ni se mogla najti. Zdravje se ji je slabšalo, v šoli je popustila in razšla se je s fantom. Ni mu mogla pojasniti, zakaj se mu je tako odtujila in se začela izmikati njegovi družbi. Ker ni bilo nič bolje, je šla čez nekaj mesecev k zdravniku. Vrnila se je z bolečo resnico, da je s tem dogodkom izgubila svoj mir in za vedno zdravje. Res je, ni bila noseča ali kako drugače telesno prizadeta, toda bilo je nekaj hujšega: izgubila je zaupanje vase. Vedela je tudi, da se ji bo bolezen z leti še stopnjevala, ker ne bo mogla najti miru. Postala je ruševina z veselo fasado.
Upam, da zdaj veš, kaj me je pripeljalo, da sem spet segla po peresu! Priznaj, da je žalostno, ko spoznaš, da fantje, ki so komaj zlezli iz osnovnošolskih klopi, ne morejo živeti brez cigaret, alkohola in igračkanja z dekleti. In da tudi dekleta niso dosti boljša. Saj ne rečem, da so vsi po istem kopitu, toda vedno več je takih. Lahko rečeš, da to ni dovolj žalostno? Ne moreš!"
"Veš, če malo premislim, imaš pa še prav. Še nekaj ti bom povedal. Še nikoli nisem razmišljal o tem!"
"Verjamem. In na žalost tudi nisi edini!"

Irena

Dne 7. oktobra 1976 smo se dijaki Gimnazije pedagoške smeri, Elektro tehniške šole in Srednje šole za kemijo, metalurgijo in lesno papirno zbrali na protestnem zborovanju proti preštevanju Koroških Slovencev in oddali protestno pismo, ki ga v celoti objavljamo:

PROTESTNO PISMO

Mladinke in mladinci Gimnazije pedagoške smeri, Elektro tehniške šole in srednje šole za kemijo, metalurgijo in rudarstvo, zbrani na protestnem zborovanju, se ogorčeno sprašujemo, zakaj hoče avstrijska vlada preštevati Slovence in Hrvate, to je svoje lastne državljane. Ali morda zato, da bo potem, če sploh bo, mačehovsko delila manjšinam pravice, prikrojene svojim državnim in nacionalističnim potrebam? Ali število pripradnikov neke narodnostne manjšine odloča o "količini pravic, ki ji gredo? Ali ni že sam obstoj manjšine dovolj tehten razlog, da se ji priznajo vse tiste pravice, ki izhajajo iz državne pogodbe, iz leta 1955 in na katero republika Avstrija tako sveto prisega.

Mi, ki poznamo zgodovino našega naroda, smo ogorčeni v spoznanju, da današnja avstrijska republika zanika obstoj slovenske nacionalne skupnosti na Koroškem, tiste skupnosti, katere predniki so se pred štirinajstimi stoletji naselili v deželo onstran Karavank, ki so bili v zadnjih sto letih izpostavljeni nasilni raznarodovalni politiki Nemcev, nad katerimi so nacisti izvajali genocid. Z ogorčenjem se sprašujemo, ali ni današnja uradna Avstrija sprejela v svoje načelo tudi nacistično protislovensko in protihrvaško raznarodovalno politiko z namenom prikazovati sebi in svetu izrazito nemški značaj države.

Ne poznamo dovolj mračnih namenov vlade, poznamo pa dobro nedemokratične in nečloveške metode preganjanja Slovencev na Koroškem. Ali moremo ostati mirni ob dejstvu, da se naši rojaki začenjajo celo bati za svoje življenje samo zato, ker so Slovenci? Člen 7 državne pogodbe točno določa pravice nacionalnih manjšin v Avstriji in mi ne zahtevamo nič drugega kot to, da se te pravice končno začno izvajati. Sprašujemo se, ali nacionalistična mržnja prispeva k popuščanju napetosti, ali je v duhu sklepov helsinške konference, ali je prispevek k ureditvi dobrih sosedskih odnosov?

Odločno zahtevamo, da republika Avstrija obravnava Slovence in Hrvate kot enakopravne državljane; da izpolni določbe člena 7 in 9 državne pogodbe, da odstopi od preštevanja. Vsak narod in nacionalna manjšina

ne glede na svojo velikost ima in mora imeti zagotovljen obstoj. Nimamo nobenih ozemeljskih pretenzij do Avstrije, hočemo le, da ima sosednja država pravičen odnos do manjšin! To je njena politična, nacionalna in moralna dolžnost!

V Ljubljani, 7.oktobra 1976

Mladinke in mladinci Gimnazije pedagoške smeri, Elektro tehniška šola, šola za kemijo, metalurgijo in rudarstvo

37.014.77
MLADIKA
MLADIKA : glasilo...

izposojni rok S14 dni

L30226 Knjižnica Gimnazije Ledina